

Magyar Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskola

Egyén és közösség az alkotói folyamatban

DLA értekezés tézisei

Orosz Csaba

Budapest, 2012

Dolgozatom az alkotási folyamatok tudományos megközelítése mellett, elsősorban azok tapasztalati viszonyaira fókuszált. Megvizsgálta, hogy a művészeti produktum létrejöttét miképpen befolyásolhatja az alkotásban résztvevő egyének motivációja, az alkotói párosok vagy a nagyobb létszámú művészcsoportok csoporttudata, kreativitása, az együttműködés körülményeinek összefüggései. Szubjektív válogatásban konkrét nemzetközi és hazai művészeti akciók és a saját csoportos projektek tapasztalatainak elemzésével illusztráltam ezeket a felvetéseket. Legfőbb konklúzióként, ezek társadalmi összefüggéseit nagyrészt művészetpedagógiai hasznosíthatósággal az egyén és közösség, s az erre analóg művész és közönsége alkotói kapcsolatában is kerestem.

Eredményeim az alábbi öt pontban a következők:

1. A témához illő kreatológiai, pedagógiai és pszichológiai, valamint a művészetelméleti meghatározások rendszerezése és értelmezése segíti az egyénre és a közösségre egyaránt érvényes alkotói folyamatok összefüggéseinek megértését. E megértés, valamint a fogalmak tisztázása és az adekvát szituációkhoz illesztése, alapvetően a művészi kérdésfelvetés kultúráját befolyásolja.
2. A bemutatott művészcsoportok alkotói gyakorlata egyrészt példákat ad azokra a paradigmaváltást kieszközölő jelenségekre, melyek a képzőművészet és közönsége közötti kapcsolatban is tetten érhető változásokat generáltak, s egyben új műfajok megteremtőinek bizonyultak. Másrészt, az ezekben a példákban fellelhető, s újrahasznosítható alkotói módszerek, mintaként szolgálhatnak a kreativitás életelvvé alakításához. Ebben valósulhat meg legfőbb szociális kompetenciájuk és hasznuk.

3. Továbbá, Jacques Ranciére színház analógiájára támaszkodva, a szociális térben létrejövő képzőművészeti akciók során, a művész és a néző reciprok aktivitásában a "felszabadítás" elvének érvényesülése válik a legfontosabbá. Ez a szereplők egyazon intelligenciájának elismerése révén működik. Ha ezt pedagógiai folyamatként is értelmezzük, akkor mindez csak a szerepek egyenrangú, s nem alárendelt interakciójában lehet sikeres.
4. Az alkotói, s egyszerre értelmezői helyzetekben a fordítás aktusa, vagyis a jelek más jelekké való lefordításának gyakorlata a döntő. Az interaktív alkotó-befogadó tapasztalat, az aktív tolmácsszerep elsajátításának a tapasztalataként is értelmezhető. A művészet-élet sokadszor felmerülő utópiája most így Ranciére szavaira utalva, a történetmondók és fordítók önátalakító, progresszív közösségében realizálódhat.
5. A bemutatott projektjek nagy részében a folyamatcentrikus megközelítés az elsődleges, amelyben legtöbbször a várható produktum (műtárgy) maga az aktivitás, mely az egyén és a csoport együttműködéséből születik. Az alkotói tapasztalat ennek a folyamatában, azaz a felfokozott szituációk átélése révén alakul ki. Tapasztalatom szerint, ezeknek a minden irányban nyitott helyzeteknek az átélése nagyrészt izgalmas és újszerű az abban résztvevőknek.